

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Leden van de Vaste commissie voor Volksgezondheid,
welzijn en sport

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (070) 361 97 23
f (070) 361 97 15
www.rechtspraak.nl

datum 27 oktober 2016
contactpersoon S. Koolen
email s.koolen@rechtspraak.nl
kenmerk UIT 9929 COM/SK/et
onderwerp *Position paper* voor rondetafelgesprek Wet verplichte geestelijke
gezondheidszorg op maandag 31 oktober a.s.

De Raad voor de rechtspraak (de “Raad”) dankt de commissie voor de uitnodiging voor dit rondetafelgesprek.

Eerdere adviezen van de Raad

Over de onderliggende wetsvoorstellen¹ heeft de Raad in totaal acht adviezen uitgebracht.² Daarin is steeds aangegeven dat de doelstellingen van deze voorstellen, onder andere de beoogde verbetering in de aansluiting tussen strafvordering en de gedwongen zorg, worden onderschreven. Ook is aangegeven dat de voorgestelde mogelijkheid voor de strafrechter om in een strafprocedure een machtiging gedwongen zorg af te geven, als een nuttige en wenselijke aanvulling wordt beschouwd. Ten aanzien van de concrete uitwerking van deze doelstellingen heeft de Raad echter tevens een aantal bezwaren naar voren gebracht.

Wat is met de eerdere adviezen gedaan?

De Raad constateert met genoegen dat de eerdere bezwaren op veel punten tot gewenste aanpassingen hebben geleid. Dit geldt helaas niet voor de nieuwe procedure van het afgeven van een zorgmachtiging door de strafrechter (art 2.3 Wfz), aangezien hierop nog steeds civielrechtelijke procedureregels van toepassing zijn.

Wat is het gevolg van het voorstel voor een civiele zorgmachtiging in het strafproces?

Door het voorstel ontstaan in sommige gevallen twee parallelle procedures, een strafrechtelijke en een civielrechtelijke, die verschillende procedurele regels en rechtsmiddelen kennen. Dit leidt tot complicaties en nodeloze vertraging, met name in het geval de strafrechter deze nieuwe procedure gelijktijdig met een strafrechtelijke procedure moet behandelen. Dit laat zich het best uitleggen aan de hand van een voorbeeld:

Voorbeeld: onvoorziene overgang naar Wvggz bij tbs-verlenging in eerste aanleg

Iemand zit in een tbs-kliniek, en het OM wil de tbs verlengen. Op de verlengingszitting blijkt overgang naar Wvggz een reëel alternatief. De officier heeft dit niet voorzien. Volgens het voorstel moet dan alsnog de (vrijwel gehele) procedure van de Wvggz worden gevolgd en de verlengingsprocedure worden aangehouden. [Commentaar: Het vrijwel geheel moeten volgen van de Wvggz-procedure is omslachtig en vreemd, aangezien betrokkene zich reeds in een tbs-kader bevindt en er over hem dus al ruimschoots relevante (medische) informatie bekend is. Daarnaast komt het voor dat er alleen een juridisch etiket wordt gewisseld en de tbs-er met een zorgmachtiging feitelijk in dezelfde instelling zal blijven.]

¹ Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (32399) en Wet forensische zorg (32398)

² Alle gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 27 oktober 2016
pagina 2 van 2

De rechtbank moet vervolgens in gescheiden uitspraken beslissen op de verlenging van de tbs en de verlening van een zorgmachtiging. Tegen de eerste beslissing staat hoger beroep open, maar tegen de tweede niet, maar wel cassatie. [Commentaar: Hier lopen de procedures formeel uit elkaar en dat heeft praktische gevolgen. Als de tbs wordt beëindigd omdat tegelijk door middel van een zorgmachtiging een overgang naar de ggz wordt bewerkstelligd, maar de OvJ is het daar niet mee eens, kan hij in hoger beroep en komt de zorgmachtiging in de lucht te hangen. De zorgmachtiging heeft een beperkte geldigheidsduur, en de kans is groot dat in hoger beroep de Wvggz-procedure opnieuw moet worden doorlopen, wederom met een of meer aanhoudingen van de tbs-verlengingsprocedure. Daarbij rijst de vraag bij welke gerecht die Wvggz-procedure dan loopt: bij de rechtbank of bij het hof. Ook als de rechtbank de tbs verlengt en de zorgmachtiging niet verleent, lopen de procedures uit elkaar, want de tbs-er kan in hoger beroep gaan van de verlenging van de tbs maar niet van de afwijzing van de zorgmachtiging (hoewel die samenhangen). De procedure voor een zorgmachtiging zal dus bij de behandeling van het hoger beroep tegen de verlenging van de tbs eventueel weer geheel opnieuw gestart en doorlopen moeten worden.]

Wat betekent dit concreet?

De hiervoor beschreven en andere (hier buiten beschouwing blijvende) complicaties leiden niet alleen tot vertraging maar kunnen ook een belemmering vormen voor een naadloze overgang van tbs naar gedwongen zorg. Dit vergroot de kans dat iemand onbedoeld niet de zorg krijgt die noodzakelijk wordt geacht, tussen de wal en het schip belandt en in het uiterste geval op straat komt te staan. Daarbij geldt dat deze complicaties zich niet alleen bij de tbs maar ook in het commune strafrecht zullen voordoen. Ook daar kan het immers gebeuren dat de optie van het verlenen van een zorgmachtiging pas ter zitting aan de orde komt. Het spreekt voor zich dat dergelijke complicaties voor de justitiabelen, slachtoffers, professionals en de samenleving als bijzonder ongewenst moeten worden beschouwd.

Wat moet er gebeuren?

Naar mening van de Raad kunnen de beschreven complicaties het best worden weggenomen door, indien een zorgmachtiging aan de orde komt in een strafrechtelijke procedure, de aanvraag en verlening daarvan volledig in die strafrechtelijke procedure te integreren, conform het aanvankelijke uitgangspunt van de Wfz. Dit leidt tot een eenvoudiger en snellere procedure bij de afgifte en tenuitvoerlegging van een zorgmachtiging door de strafrechter. Daarbij zijn alle partijen gebaat: *justitiabelen* die zorg nodig hebben, *professionals* die ervoor moeten zorgen dat die zorg kan worden verleend en professionals die die zorg moeten verlenen, maar ook *slachtoffers* die belang hebben bij een effectieve aanpak van problematiek in de persoon van de dader.

Vertegenwoordiging in het rondetafelgesprek

Gelet op de specifieke aard van de materie heeft de Raad mr. E.A.K.G. Ruys, voorzitter van de penitentiaire kamer, gevraagd om het voorgaande tijdens het rondetafelgesprek toe te lichten.

De Raad is daarnaast graag bereid om u van aanvullend advies te voorzien.

Hoogachtend,

Mr. F.C. Bakker
Voorzitter